

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računajo po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, "Gledališka stolba". Upravníštvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Wurmbrandov predlog.

×. V prvej seji po praznikih se bode po levičarjev želji, katerej je dr. Smolka ustregel, obravnavalo o predlogu grofa Wurmbranda, izročnem v seji 10. maja 1880.

Omenjeni predlog se glasi: „Vladi se naroča, da v izvršitvi člena XIX. državnega temeljnega zakona od 21. decembra 1867. l. o splošnih pravicah državljanov predlaga zakonski načrt, s katerim se raba v deželi navadnih jezikov v uradih, šolah in v javnem življenju ureja tako, da ostane nemški jezik državni jezik.“

Predlog izročil se je posebnemu odseku, v katerem je grof Taaffe pred obravnavo izjavil, da se ne more ujemati s takim predlogom, dokler se o tem vprašanju neso same mej seboj sporazumele različne narodnosti in politične stranke. Dalje bi se moralo pred vsem natanko določiti, kaj se misli z besedo „državni jezik“ (Staatssprache), kajti o uradnem ali službenem jeziku določuje vlada z ozirom na poslovanje, na potrebe dežel in prebivalstva itd. Tedaj se pod „državnim jezikom“ ne more misliti na službeni jezik uradov; pa tudi ne na jezik, ki se govori v različnih izbranih zastopih. Celo v državnem zboru se smejo poslanci tudi drugega jezika, nego nemškega posluževati. Jeden sam jezik določiti za državni jezik, nikakor ni v soglasji s členom XIX. Naposled je g. ministerski predsednik vprašal predlagatelja: Kako si on misli pojem državnega jezika, kako naj bi se spraval v veljavo in na katere korporacije bi se morala njega izvršitev raztegovati?

Grof Wurmbrand in pajdaši v odseku na to bistveno vprašanje neso hoteli odgovarjati in tudi v poznejši debati neso hoteli definovati, kaj si vse mislijo pod besedo „državni jezik“. Že iz tega njihovega postopanja se vidi, da jim ni toliko za stvar, nego samo za novo agitacijsko sredstvo proti vladi in večini.

Grof Wurmbrand, namesto, da bi na konkretno in dovolj jasno vprašanje g. ministra ravno tako konkretno odgovoril, lovil se je in se izgovarjal, da, ako se ne prizna potreba, da se uredi državni jezik, tudi definicija o pojmu državnega jezika odpade. Na tem stališču ostala je manjina in živ

človek še danes ne ve, kakšno veljavo bi moral imeti državni jezik.

Odsekova večina, katere poročevalec je dr. Madejski, izurjen dialektičen govornik, sklenila je tedaj, da se naj o Wurmbrandovem predlogu preide na dnevni red; kajti posvetovati se in sklepati je nemogoče o predmetu, katerega bistveno jedro in obseg se ne pozna. O državnem jeziku dozda v nobenem zakonu ni govora, pa tudi sicer niti v javnem življenju, niti z ozirom na vednost se pojem državnega jezika nikakor ne razumeva sam po sebi. Najmenj pa se more iz člena XIX. izvajati taka predprava nemškemu jeziku.

Manjšina je se ve da ostala pri svojem predlogu ter predložila posebno poročilo, v katerem se spet pogreša odgovor na glavno vprašanje o pojmu državnega jezika. Tem več pa se v poročilu, kateremu je oče znani „gründer“ ponesrečenih bank dr. Sturm, jeden najzagrizenjših bujskačev, nahaja natolcevanja in sumničenja na desnico, katerej naravnost očita, da hoče Avstrijo razdreti.

Pri sklepanju o členu XIX., pravi poročilo, nikomur ni na misel prišlo, da bi s tem, da se v deželi navadnim jezikom neka načelna prava prizna, nemškemu jeziku kratile njegove stare pravice. Gosposka zbornica je tačas iz same sprevidnosti besedo „gewährleistet“ v sklepu poslanske zbornice spremenila v „anerkannt“, da se ne bi narodom kaj obljubovalo, kar imajo sicer pravico zahtevati, a ve se že znanprej, da se ne bode dalo izvršiti. Člen XIX. je tedaj le neka načelna izjava, katere se mora dopolnjevati po izvršilnih zakonih in sicer v tem smislu, da se nemškemu jeziku dade vse pravice, katere je imel že v absolutističnej dobi od cesarja Jožefa II. in Marije Terezije počenši. Po mnenju dr. Sturma bi v Avstriji nikdo ne smel dobiti kake državne službe, kdor se ne izkaže s popolnim znanjem nemškega jezika. Mož se hudo repenti nad tem, da celo notranji uradni jezik ni več v vsej Avstriji nemški, ampak na Gališkem poljski, na južnem Tirolskem in Dalmatinskem italijanski, pozabil je navesti Trst in Istro, kjer je menda tudi italijanski.

Le v armadi se je ohranil nemški jezik, pa tudi tam mora izginiti, ako se nemščini ne zajamči zakonita pravica, kot državnemu jeziku. Če se to ne

zgodí, razpada Avstrija po želji federalističnih strank v samostalne narodne deželne skupine, ki pa ne bodo imele državne sposobnosti „dežel ogerske krone“. Manjina odsekova se tedaj slaga z Wurmbrandovim predlogom in zahteva od vlade, da predlaga zakonski načrt, s katerim se izvršuje člen XIX. drž. tem. zakona, ter se nemški, kot državni jezik pridržavši, ureduje raba v deželi navadnih jezikov v uradu, šoli in javnem življenju.

O nobenem členu mnogoštevilnih zakonov avstrijskih se ni toliko govorilo in pisalo, nego o XIX. členu in o nobenem ni bilo toliko različnega mnenja, tako da je neki avstrijski minister ta člen po pravici „sfinks-i“ primerjal. Vsi nenemški narodi so ga z veseljem pozdravljali, ter se nanj sklicavali, pa morali kmalu spoznati, da jim je s samim priznanjem njihovih narodnih pravic ravno toliko pomagano, kakor stradojočemu z lepo sliko, na kateri so vsakojaka jedila naslikana.

Slovenci so takoj spoznali, da s samim členom XIX. ne pridejo na zeleno vejico in že na prvem slovenskem taboru v Ljutomeru dne 9. avgusta 1868 so vzprejeli resolucijo, da naj vlada k členu XIX. izda izvršilne naredbe. A tekom časa in zlasti pod sedanjo vlado smo se prepričali, da izvršilne naredbe za glavni del uradov, to je za sodnije, ne zadosté, ker sodnij nikdo ne more siliti, da bi se ravnale po tacihi ministerijalnih naredbah. Pa tudi v drugem oziru bi nam zakonito urejenje jezikovega vprašanja ljubše bilo, nego vse še tako dobre naredbe in ukazi. Zakon, ako je postal pravnomočen, se ne da tako čez noč odstraniti, kakor kaka naredba, katero ukazuje jedno ministerstvo, drugo jo pa lahko prekliče.

Ko bi tedaj Wurmbrandov predlog drugega ne zahteval, nego da se člen XIX. popolni s specialnimi zakoni in tako reši narodno vprašanje, ki je res neusahljivi vir vednim prepričkom v Avstriji, bi mi tacemu nasvetu le pritrdili. A tistej stranki, ki podpira ta predlog, nikdar ni bilo in ne bode za pravico vsem drugim narodnostim. Da, ko bi se danes jim reklo: Dobro, izdelajte narodnostni zakon in če prav se nemškemu jeziku v Avstriji daje nekaj več pravice, le da se tudi drugim narodom v smislu člena XIX. prizna njihovo pravo v uradu, šoli in javnem življenju — našli bi ti možje tisoč

LISTEK.

Casnikarstvo in naši časniki.

(Dalje.)

Kako se po novinarskem uradu širi in propaga vladna politika, ta nam živo kaže volilni shod v Mengiši, o katerem bi se dalo mnogo govoriti in pisati, bodi si s političnega, bodi si s strokovnjaško-učenijskega stališča. A odkar sem čital izjavo slovenskih poslancev Kranjske dežele in sem preverjen, da so vsi jednakega mišljenja, da vsem žla jednako bije, natančno 85 udarcev na minuto, in da, kadar bi kateri bil nekoliko bolj vroče krvi, h krati dobi na Turjaškem trga potrebni „antidot“, tudi jaz nečem delati zgage, temveč pospeševal bodem sloga, kjer koli mi bode možno in makari podpisal bi tudi omenjeno izjavo, ko bi bila le nekoliko bolj odločna, bolj obširna, bolj „en detail“.

Pa kakor bi rad, nekaj vendar ne morem zamolčati. Pri omenjenem shodu zagovarjal je strokovnjak znanih 600 gld. s strokovnjaškega stališča, češ po onej dovolitvi bodo se otroci v ljudski šoli

priučili drugemu deželnemu jeziku — namreč nemškemu! Za božjo milost, koliko globoko je zagazil strokovnjak, da se drzne pred svetom kaj takega ziniti! Strokovnjak zagovarja ono dovolitev, rekoč, potrebna je bila, ker nemščina dela našej učečej se mladini velike težave pri vzprejemnih izpitih v srednje šole. To je tisti „circulus vitiosus“, v katerem so se prejšnja leta in desetletja naši nemškutarji s ponemčevalno vlado neprestano vrteli. Slaba stvar se nikdar ne da zagovarjati z dobrimi razlogi. Zato se je tudi takrat strokovnjak le izmišljal ter nerazsodne volile varal. Gotovo nikdo ne bode od brhkkih naših Gorenjcev pričakoval toliko izvedenosti v šolskih zadevah, zlasti toliko znanja o sedanjih naredbah o šolstvu, da bi bil katerikoli izmed njih zavrnil strokovnjaka. Pisatelj teh vrstic se je nekaj let in leta ukvarjal s šolstvom, a vendar se bi takih stvari ne upal nikdar trditi pred svetom. Kaj gospod strokovnjak ne pozna določeb o vzprejemnih izpitih v naše gimnazije v Ljubljani, Kranji in Novem Mestu. Kdor pri teh izpitih zahteva kolikaj nemščine, ta dela nepostavno. In vlada, šolski nadzornik in šolski voditelji so zato, ali bi vsaj morali biti za to, da se postavne vladne na-

redbe izvršujejo. Za take nemške ali nemškutarske otroke, ki bi le radi v nemške oddelke naših srednjih šol ustopili, pa neso naše ljudske šole. Naše ljudske šole nemajo slovenskih dečkov pripravljati za kočevsko nižo gimnazijo. Strokovnjak mi bode ugovarjal — „pa za realko.“ ne boš Jaka! Tudi tukaj ne velja tvoj razlog. Ne bodem te pobijal s tem, da tako malo naših slovenskih dečkov hodi v realko. Žalibog, da je realka še nemška, naši mladini, slovenskemu narodu, slovenskemu prebivalstvu na Kranjskem (in kaka peščica je Nemcev in nemškutarjev na Kranjskem v primeri z ogromnim številom nas Slovencev!) popolnem neprimerna, ne ugodna. Tukaj, tukaj je pravo stališče, na to se postavi ter zahtevaj, da se tudi realka toliko prestroji, da bode po osnovi ugajala slovenskemu narodu. Pač le temu je namenjena, le za tega je ustanovljena ne pa za peščico Nemcev v deželi. Zato drugikat bolj premišljeno: „soyez plutôt maçon — si c'est votre métier“.

Gospodine urednik, ne mislite, da zadnji odstavek ni v nobenej zvezi z mojim predmetom!

To sem moral napisati, ker občinstvo le prerado misli, da so strokovnjaki nezmotljivi. Pa saj

izgovorov in ovir, kajti njihov cilj je: germanizacija in njihova sredstva: sirova sila.

Jasno je tedaj, da levičarji s svojim predlogom nemajo drugega namena, nego avstrijske Nemce hujskati na Slovane, ter jih plašiti z izmišljenimi strašili. Zlasti pa nameravajo, pritiskati na nemške konservativce in jih ločiti od avtonomistične stranke. Naj se še tako hlinijo, da jih vodi le avstrijska državna ideja, in da se lepotegujejo za celokupnost armade in uprave, vsakdo ve, da jim ni za drugega, nego za vlado in za nemško hegemonijo. In konec avstro-nemške hegemonije bi bila — pruska „pickelhaube“. K srečju drevesa ne rasto v nebesa.

Avtonomistični večini državnega zbora pa moramo vender na srce polagati, da ne ostane pri sramnej golej negaciji, temveč pristopi k pozitivnim sklepom glede jezikovnih vprašanj. V peto leto že zboruje sedanja večina, pa izimši mali zakon za Dalmacijo, ni niti jednega zakona sklenila, ki bi skušal urejati narodne pravice in jih enkrat za vselej pragmatizovati. Najbrž bode temu zboru nit življenja še tekom tega leta prerezana in ako še tega ne bode storil, da zakonito utrdi narodno pravo za vse narodnosti, ostal bode narodom v spominu le po novih bremenih in novih davkih.

K statistiki dolnje Štajerske.

(Dalje.)

Sodnijski okraj Vranksi je že bolj mej gorami, zato se v njem nahaja razmeroma prav malo Nemcev. Vse okraj broji 1903 hiše s 9966 prebivalci, mej katerimi je 4800 moških in 5166 žensk. Nemcev ali bolje rečeno nemški govorečih prebivalcev je 85, žida nobenega. Nemški občevalni jezik je najbolj zastopan na Vranskem samem (55), kjer v tem oziru uplivajo razni uradniki in Braslovčani z 11 nemški govorečimi prebivalci.

Posamične občine tega okraja so: Grajska vas 280, Vransko 1712, Braslovče 2526, Sv. Jurij na Tabru 1866, Gomilsko 605, Polzela 1174, Tabor 1302, Reka 501 prebivalec.

Manj ugoden je sodnijski okraj Konjiški, ki je sestavljen iz naslednjih občin: Ogoška gora 539, Šent Jarnej 634, Spodnji Dolci 613, Tolsti vrh 823, Loče 1413, Konjice 3272, Grušovje 693, Kozjak 518, Kot 819, Sv. Jungert 462, Laže 570, Ledence 582, Oplotnica 2223, Paka 624, Padeški vrh 646, Zbelovo 627, Zreče 1128, Žiče 791, Skomarje 1033, Stranica 768, Vrhole 720, Vitanje 543, Bezovica 442, Bezina 510, Brezje 389, vkupe 22.072 prebivalcev v 4174 hišah.

Ženski spol prevaguje skoro za 714, nemški govorečih pa je v tem okraju 995 osob, ki bivajo večinoma v Konjiškem trgu, v Ločah, v Oplotnici in v Vitanji, kar se da razlagati po tem, da so v zadnjih dveh krajih fazine in druga podjetja, ki povsodi privabljajo nekoliko tujcev.

Zanimljivi sti gorski občini Kozjak in Kot zaradi tega, ker v njih znatno prevaguje možki spol v prvi je namreč 261 moških, 257 žensk, v Kotu pa celo 430 moških, a le 389 žensk. Isto velja tudi o Padeškem vrhu in o Slomarjih, tedaj v obče hribovskih okrajih.

Sicer so pa razmere v Konjiškem okraju v narodnem oziru dosti dobre, viden je neprestan na-

predek in pri nekoliko boljše organizaciji bode ta okraj eminentno naroden. (Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. januarja

Nemci na Českem izdali so novo parolo; njih listi zdaj zahtevajo, da ne bi nikdo smel postati uradnik v nemških okrajih na Českem, kdor ni študiral na nemškem vseučilišču v Pragi, ali kakem drugem nemškem vseučilišču v Avstriji. Kur sti pa obe narodnosti na Českem tako pomešani, kakor malokje, se to ne da izpeljati če se hoče zadostiti jezikovnej enakopravnosti. Jedino pravi pot je, da se od vsakega uradnika zahteva znanje obeh dežel-nih jezikov; če se č. i. uče nemščine, zakaj bi se pa Nemci češčine ne. Jednakih mislij, kakor nemški fakcijski na Českem je baje Lienbacher, ker je v katoliško političnem društvu v Solnogradu se izrekel proti temu, da bi se znanje češčine zahtevalo od vseh uradnikov na Českem, in to zahtevo imenoval neopravičeno.

Odsek za varstvo ustava hrvatskega sabora sklenil je povabiti bana, da se udeleži posvetovanj in zahtevati vse akte, ki so se menjali mej deželno vlado, finančnim ravnateljem Davidom in centralno vlado, za časa nemirov zaradi grbov, in povabiti tudi ministra Bedekovića in bivšega bana grofa Pejačevića, da bosta dala potrebne pojasnila. — Nastopilo je Novo leto, hrvatski sabor pa še ni dovolil budgetnega provizorija. Budgetni odsek je sicer priporočil indemiteto za šest mesecev, pa deželni zbor je še ni potrdil. Tedaj so zdaj zopet na hrvatskem nezakonite razmere, kajti ban bi formalno ne smel ničesar za upravo potrositi. Pa te nezakonite razmere trajale bodo samo nekaj dni, kajti kmalu se bo dovolila indemiteta, a karakteristično je za Hrvatske razmere, da Hrvatje nikakor ne morejo priti iz izjemnega stanja. —

Iz Pešte se dementira vest, katero so iz hudobnega namena raztrosili dunajski liberalni listi, da mislijo avstrijski fevdalci prihiteti ogrskim na pomoč, da vržejo Tiszino vlado. — Odgovor ministrskega predsednika na čestitko liberalne stranke tolmatio razni listi jako različno. Nekateri hočejo vedeti, da je Tisza vsaj indirektno priznal, da njega vlada ne stoji več trdno, ko je rekel, da ministri hočejo tudi potem delati v tem smislu (to je proti antisemitizmu), ko ne bi imeli več vlade v rokah. Drugi pa zopet trdijo, da še nikdar razmere mej ministrskim predsednikom in liberalno stranko neso bile tako prijazne in jasne kakor zdaj. — Najvažnejše točke vladnega načrta o reformi gosposke zbornice so: Nova gosposka zbornica bo sestavljena iz dednih in imenovanih članov; dedni člani sestavljali bodo dve tretjini, imenovani k večjemu jedno tretjino vseh članov zbornice, katerih število še ni določeno. Kdor je zdaj dedni član zbornice, ostal bo, če plačuje najmanj 3000 gollinarjev davka. Titularni škofje in veliki župani izključijo se. Vsi katoliški škofje in nekateri višji protestantovski cerkveni dostojanstveniki bodo člani gosposke zbornice.

Vnanje države.

Pri novoletnem vzprejemu diplomatov je laški kralj dalje čase razgovarjal se z avstrijskim poslanikom grofom Ludolfom in izjavil v presrečnih besedah svoje simpatije do avstrijske cesarske hiše in do poslanika samega. Ruskega poslanika barona d' Uexküllu popraševal je kralj po zdravju carja Aleksandra III., na kar je prišla telegrafična zahvala kralju od poslednjega. — Kralj je vzprejel grofa Greppija, kateri odide konec tedna na svoje mesto v Petrograd. Grof La Tour odide takoj v Belgrad in baron Blanc konci januarja na svoje mesto v Madrid.

Veljakom in možakom. Malokateri pa je zapazil, da so tudi drugi dunajski časopisi po rečenem „Pr.“ članku prinesli posnetke ravno onih odstavkov, ki ugajajo njih politiki. Nov dokaz, kako se dela javno mnenje, kako preobrača novinarski urad ljudsko mnenje. Naš Peter, ne mislim Petra Radicsa (ali kako se že piše mož, kateremu je neki leposloven list odprl celo svoje predale, če prav ne zna vrstice slovenski pisati, še svojega imena ne! Slovenci, slovenski uredniki, ne bodimo taki!) od „Laibacher Zeitung“, ampak mislim onega Petra, ki je nekaj časa tudi „Slovenski Narod“ uredoval; naš Peter, pravim, bi vedel tudi marsikateri članek in dopis celo v nekem slovenskem časopisu navesti, ki ga je spisal „officiosus“ ter zagovarjal in hvalisal vladino politiko. „Nebeški mlini meljejo počasi, pa drobno in dobro“, je naslov nekemu takemu članku, da tu sem postavim vsaj jeden izglede.

Sprva sem bil omenil na kako različne strani pisarijo najetniki novinarskega urada cisilavškega. Izmej inostranskih listov pisarijo pred vsem v ogerske in nemške v „rajhu“, pisarijo pa tudi v angleške, francoske, italijanske in druge časopise. To delajo nekoliko, da zagovarjajo poli-

Ruski car vzprejel je v torek v Gačini francoskega poslanika, kateri mu je podal svojo poverljivo pismo. — Veliko senzacijo po časopisih napravil je najnovejši ruski atentat. Umrjeni načelnik skrivne policije Sudejkin bil je še le trideset let star, a po vnanosti prisojal bi mu jih bil vsak 50. On se je večkrat v zasledovanju nihilistov jako odlikoval, zato se je tudi tako hitro popenjal kvšku. Ko je odkril vojaško zaroto v Peter-Paulovej trdnjavi podaril mu je Aleksander III. zlato žepno uro z dragocenimi kamni in 10.000 rubljev v zlatu. Na njegovo prizadevanje bila je tako imenovana „Sveta Družina“ odpravljena. Sudejkin, pravijo, imel je nič manj kakor 248 agentov obojega spola. Svoje agente nabiral si je mej revnimi izobraženimi ljudmi, mej izključenimi dijaki in dijakinjami. Jeden takih agentov mu je zdaj baje pomagal izpihati luč življenja. To je bil neki bivši topničarski častnik Jablonski, katerega pravo ime je baje Bogirov. Bogirov bil je pri sodnji obsojen nihilist. Mej sodnijsko obravnavo spoznal je Subejkin, da je zatoženec rabljiv človek, in sklenil ga je zase pridobiti. Kako je izvel svoj namen, ni znano, a to se ve, da je Jablonski odstopil od svojih tovarišev in postal skriti policist, in bil je izvrstno orodje Subejkinu. S tem, da je prestopil k skrivnej policiji se je Jablonski silno zameril nihilistom, in sklenili so ga umoriti. Zato je on večkrat prosil Sudejkina, da ga odpusti iz službe; slednji pa o tem ni nič hotel vedeti; tudi potem ne, ko mu je povedal, da tudi njega, Sudejkina, mislijo s pota spraviti. V petek dopoldne dobil je Sudejkin od Jablonskega povabilo, da naj zvečer pride k njemu, kajti ima mu jako važne stvari povedati. Sudejkin se je podal s svojim bratrancem k njemu, ta ga je vzprejel v svojem kabinetu. V družih sobah bila je tema in njih duri bile so vse odprte. Jedva se je začel pogovor, kar nekdo ustreli iz stranske sobe, in planili so iz sobe štirje možje oboroženi z revolveri in težkimi železnimi drogovi, in ubili so Subejkina, njegovega bratrca pa tako težko ranili, da je pal v nezavest. Ko je čez jedno uro prišla policija, so že morili z Jablanskim vred izginili. Poslednji najbrž ni bil nikdar prav zvest svojemu gospodu, in nikdar se še popolnem ni izneveril svojim prejšnjim tovarišem. Morilec Sudejkinovih še neso zasledili. — „Germania“ dokazuje, da je carjeva nezgoda na lovu v resnici bil atentat nihilistov. Glavni dokaz jej je, da zdravniki rabijo sredstva, katerih se sicer poslužujejo samo za rane, ki prihajajo od krogelj.

V Petrogradu nahajajoči se bolgarski častniki, ki so dovršili artilerijsko šolo, in so ostali še jedno leto v ruskej službi, da se praktično izvežbajo, dobili so od svoje vlade ukaz, da se imajo vrniti do Novega Leta po pravoslavnem koledarju.

„Temps“ poroča o številu francoske vojske v Tonkingu sledeče: Vsej vojakov bilo je v začetku meseca decembra v Tonkingu 8845 mož. Če se od teh odštejejo oni, ki so padli pri Sontay-ju, imel bi admiral Coubert zdaj k večjemu kakih 8000 mož. Podkrepljenja odšla so že 25. decembra iz Algiera: 1 polk s tremi bataljoni, broječ 52 častnikov in 2452 mož. Razen tega 600 mož, da se že v Tonkingu nahajajoči poljski polk poviša na 2800 mož. V dan 10. januarja odide iz štirih bataljonov 23. 111. in 143. polka in prostovoljcev sestavljeni poljski polk z 252 častniki in 2500 možmi, potem copničarstvo, sanitetni oddelki itd. Ko dojdejo vsa ta podkrepljenja, imel bode general Millot 375 častnikov in kakih 15.000 mož redne vojske na razpolaganje.

Iz Kajire se poroča 3. januarja, da Abisinci marširajo dalje proti Massonahu. Baker paša ostavil je Suakim, da se bode pogajal z abisinskimi vodji in si zavaroval iz Chartuma ovratni pot čez Kasalo. Mahdijev položaj je vedno ugodnejši; upor se širi proti severu in do nasproti Džiddah.

tiko tostranskega ministerstva pred tujim svetom. Večkrat obsega ta politika pač take stvari, ki se dotikajo zunanjih držav, zlasti pa ogerskega kraljestva. Navadno se pa dejanje in nebanje tostranskega ministerstva zagovarja v inostranskih časopisih iz nekega drugega razloga. Da novinarski urad po svoji nalogi lažje moti javno mnenje, mnenje raznih avstrijskih narodov, piše najprej v one inostranske časopise, potem pa na te kaže in opominja v vseh v Avstriji njemu odprtih uradnih, napuluradnih in nezavisnih novinah. Avstrijski narodje! glejte in občudujte modrost in skrbnost tostranske vlade, celo inostranski listi jo priznavajo in odobravajo. Na to hvalisanje pa sledi ali posnetek dotičnega članka v inostranskem časopisu ali pa cel članek od besede do besede. Tako romajo članki, pisani v dunajski novinarski pisarni, na pr. v pariški „Figaro“ ali v „Debats“, s tema časopisoma se vrnejo v Avstrijo, kjer jih razni listi ali sami predstavijo ali jim jih pa predstavljene pošilja novinarski urad. In mnogo čitateljev je pač takih, da so jim ravno ti inostranski članki prava nezmotna resnica.

(Dalje prih.)

poznate izrek Ciceronov: Haruspex. Kdor v javnosti išče časti in slave, kdor z javnim političnim delovanjem išče dobička, ta se ne more, ta se ne sme odtegniti javnemu presojevanju. Njegova oseba je nerušljivo zvezana s pametnimi načeli pa tudi z manj prikladnimi dejanji, katera pred občinstvom, v javnem življenju zastopa. Measures, and not men, pisal je glasoviti Junius v minolem stoletji, is the common cant of affected moderation; a base counterfeit language, fabricated by knaves and made current among fools. Rečeni shod, pravim, je tesno zvezan z mojim predmetom. Ka li niste čitali št. 326 dunajske stare „Presse“ v katerej je na drugej strani „officiosus“ prijavil obsirni (dva predela obsegajoč) dopis z naslovom „Zwei interessante Reden“. Pred vsem „officiosus“ hvalisa našo deželno vlado, nje spravljivo postopanje, dregne parkrat dosledne naše poslance in dr. Schreya, ter per longum et latum navaja dotična govora. Gospod urednik, vi kot opasni častnikar ste bili pri shodu; ali niste bili zapazili „officiosusa“ za vratmi, ki je stenografoval govora? Morebiti je upravništvo stare „Presse“ tudi dotično številko razpošiljalo našim slovenskim

Dopisi.

Iz Blejske okolice 31. dec. [Izv. dop.] Prebiraje krasni od „Matice Slovenske“ izdani „Spomenik“, sem našel v njem tudi životopis jednega do sedaj premalo ocenjenega našega rojaka — Antona Janše, — kateri se je rodil 20. maja 1734 na Breznici „pri Kuharju“ in je postal iz prostega kmeta, ki se je še le odraščal brati, pisati in nemščine učil, učitelj čebelarstva na Dunaji pod slavno cesarico Marijo Terezijo, in je bil tudi po njegovih spisih o čebelarstvu v njegovem času prvi učenjak v Evropi, ali kakor ga gospod Navratil imenuje „Kralj čebelarstva“; umrl je žalibog še le 39 let star 13. septembra 1773 na Dunaji.

Ta naš sloveči rojak je bil do sedaj gotovo premalo poznan, pa gospodu I. Navratilu na Dunaji gre posebna zasluga, kateri se ni nobenega truda ustrašil, da nam je do sedaj gotovo najboljši njegov životopis sestavil, in nasvetuje, naj bi se temu slovečemu našemu rojaku po kakem društvu postavila na njegovi rojstni hiši spominska plošča, kar je gotovo vse hvale vredna misel.

Po mojem mnenju naj ta gotovo hvaležen posel prevzame čebelarstvo in sadjerejsko društvo za Kranjsko, katero ima v tem okraju svoj sedež in katero je gotovo prvo v to poklicano, to društvo naj skliče v kratkem v Lesce, kjer je najbolj priročno, občni zbor, pri katerem bi bil ta predlog na dnevnem redu, in pri temu volimo v to svrhu odbor upljivih mož, kateri bi to reč v roke vzeli, denar zbirali in drugo potrebno oskrbeli, da bi se avgusta ali vsaj septembra meseca tekočega leta, ko bo ravno 150 let, kar je bil rojen, Anton Janševa spominska plošča na njegovi rojstni hiši na Breznici s primerno slavnostjo odkrije; slovenski časniki bodo gotovo radi po moči pripomogli, da se ta predlog izpelje.

Ker je pa dragoceni „Spomenik“ „Matice Slovenske“ premalo razširjen, naj bi se Anton Janšev životopis v Mohorjevih knjigah pustil tiskati, ali pa naj bi kdo samostojen natis založil.

Domače stvari.

— („Slovana“) izšla je danes 1. številka in naši naročniki dobe jo kot prilogo današnje številke na ogled. Vsebinska je mnogovrstna, program novemu tedniku pa tak, da z veseljem pozdravljamo tega sobojevnika na političnem in sotrudnika na narodno-gospodarskem polju. Prva številka „Slovana“ tiskala se je v 4500 izvodih.

— (Nič se nij poboljšal!) V letošnjem „Koledarju“ družbe sv. Mohorja beremo prav dobro sestavljen „Razgled po svetu“ v katerem g. pisatelj prof. Vrhovec govoreč o pesniku S. Gregorčiču, piše te resnične besede: „Spotakljive pesni ne nahajaš v tej knjigi (t. j. v Gregorčičevih „pesnih“) dati jih smeš nedolžnemu dekletu v roke.“ Oziraje se na ta stavek piše neki slovečki dnevnik v svojej zadnji številki pr. l. ad verbum: „Nekoga nedoznane ali vsaj dvomljivega stavka o pesniški knjigi bi tako odločno postavljenega v „Koledarčku“ za priprosto ljudstvo nikakor ne bili pričakovali; ne vemo kako je Savel mej preroke prišel.“ Iz te opazke se vidi da se ta dnevnik v kljub svoji povečani obliki nič ni poboljšal in da je o Gregorčiči še vedno tistih abotnih mislij kakor je bil nekdanj, da si mu je ves narod jasno pokazal, kako zmotno sodi o našem glavnem pesniku.

— („Obrtnik“,) časnik za obrtniške zadeve, katerega kaj spretno ureduje tajnik kranjskega obrtniškega društva g. M. Kunc, ne bode nehal izhajati, nego bode i letos izhajal 16. dan vsakega meseca in to v povečane obliki, da si mu cena 1 gl. 60 kr. za vse leto ostane nespremenjena. Čitalnice in bralna društva opozarjamo, da ta, ne le za obrtnike, nego v obče jako dobri list naroče in s tem omogočijo g. izdajatelju, da se ohrani slovenski list, namenjen obitnikom.

— (Odbor kranjskega obrtniškega društva) imel je včeraj zvečer sejo, v kateri se je sklenilo, da se začetkom meseca februarja skliče občni zbor. Tudi se je sklenilo, da dobi vsak udobnega društva početkom t. l. ne da bi se letnina povišala, brezplačno po gosp. M. Kuncu uredovani list „Obrtnik“. Kranjsko obrtno društvo kaj veselo napreduje in zmirom pristopajo iz krogov obrtnikov novi udje.

— („Zadruga“) Pod tem naslovom bode gospod Mihael Vošnjak, predsednik zveze slovenskih

posojilnic začel izdavat mesečni list, v katerem se bodo razpravljale vse zadeve dotikajoče se osnove in delovanja hranilnih in posojilnih zadrug, pa tudi narodnogospodarske stvari. Prvi list utegne iziti še v teku tega meseca.

— (Zahvala.) Odbor gospij za napravo obleke ubogim učencem in učenkam tukajšnjih šol si šteje v prijetno dolžnost, slavnemu vodstvu Kranjske hranilnice v Ljubljani za velikodušno darilo 250 gl. javno izreči najtoplejšo hvalo.

— (Umrl) je včeraj v Kranji g. J. Ogrinec, c. kr. okrožne sodnije umirovljeni svetnik.

— (Vojak vojaka ustrelil.) Včeraj je jeden vojak Ljubljanske garnizije, misleč, da v puški ni prave patrone, v šali pomeril na svojega druga ter sprožil in slednji se je smrtno zadet zgrudil na tla in bode danes pokopan.

— (Na videz mrtve.) Iz Gorice se nam 3. jan. piše: Na Silvestrovo in novega leta dan razširila se je po mestu pravljica, da je sedemletni sin tukajšnjega kruhopeka, ki je umrl vsled bolezni v grli (difteritis) in je bil po ukazu takoj na pokopališče prenešen, zopet oživel. Nekateri pripovedujejo, da so oni, kateri so rakev spremljevali po potu čuli neko praskanje po rakve krovu, a da ne bi prouzročili hrupa, so rakev še le na pokopališči odprli, ter dečka vsega opraskanega in preobrnjenega našli, ki je potem še štiri ure živel. Drugi zopet pravijo, da ni več živel, temveč da so ga le preobrnjenega in v obrazu opraskanega mrtvega našli. Tretji zopet vedo povedati, da je bil že fant v zaprti rakvi v mrtvašnici in da je čuvaj opozorjen po močnem ropotanju rakev odprl in fanta živega notri našel. Dečka so potem, tako se govori, domov na očetov dom nesli ter je tu po štirih urah umrl. — Uradno sicer ni še dognano, ali in kaj je resnica na teh vestih, a čudno je, da se ta strašanska vest, ki dela velikansko senzacijo po mestu, ne prekliche. Tokaže, da je nekaj resnice na tem. Po naših informacijah se strinja zadnja vest najbolj z istinitostjo. Sicer pa vederemo: magistrat bo moral gotovo v tem oziru z resnico na dan. Bog daj, da bi bilo vse izmišljeno!

— („Sloboda“) izbaja počenši od 2. dne t. m. kot dnevnik v obliki Agramerice. Lastnik, izdajatelj in odgovorni urednik jej je poslanec Senjski Fran Folnegovič. Tiska dr. David Starčević in drugovi. — V 15. dan t. m. prične, kakor poroča Pozor, izhajati glasilo samostalnega srbskega kluba, deloma v cirilici. Urednik bode baje dr. Medaković.

— (Slovenski uradovati) sklenil je zastop občine Savinjske in prosil od okrajnega glavarja slovenskih dopisov in tiskovin. Slava vrlim možem, kojih imena so: Ploj, župan, Križan in Žižek, svetovalec, Kolar, Kukovec, Kocpek, Škrobar, Jerin, Janez Kocpek in Vreča, odborniki.

„Slov. Gosp.“

— (V kranjsko hranilnico) uložilo je meseca decembra 1925 strank 307.028 gl., 1821 strankam izplačalo se je 330.343 gl. 18 kr. Za posojila uložilo se je 55 prošenj, 9 prošenj se je zavrnilo, 46 prosilcem dovolilo se je 242.505 gl. posojila.

— (Slovenska Goriška Čitalnica) priredi v društvenem letu 1884. naslednje veselice: Dne 19. januarja, 2. februarja in 16. februarja besedo s plesom, dne 24. februarja ples. V postnem času dve besedi. Po Veliki noči jedno, jednako tudi na jesen jedno besedo s plesom. Za besede se naznani spored o pravem času p. n. gospodom društvenikom s posebnimi vabilii.

— (Difteritis) ali davica razsaja na Štajerskem v Mozirji in v Ločah, kjer so zaradi te bolezni že šolo zaprli.

Razne vesti.

* (Ruski trgovec Peter Šamajev,) li je nedavno umrl v Nizzi, zapustil je vse svoje premoženje nad 250.000 rubljev svojemu rojstnemu mestu Dorpatu. Odstotki tega premoženja imajo se porabiti za ustanove dijakom na Dorpatskeji gimnaziji in vseučilišči.

* (Potres) Kakor poroča ruski časnik „Sibir“ bilo je v Kovskem Selu na Bajkalskem jezeru (Svetoje morje) v Sibiriji v mes. ci septembra devet potresov, in sicer 3., 7., 1., 14., 17., 20., 24., 27. in

30. septembra pravoslavnega koledarja. Prebivalci so se bali, da ne bi jih zadela podobna nezgoda, kakor pri potresu 1861. l., ko je Bajkalsko jezero poplavalilo vse koč nomadov. Vroči vrele, ki so dozaj bili tam, so popolnem usahle. Ta prikazen nastopila je tudi dve leti pred veliko katastrofo 1861. leta.

* (Tuji delalci v Franciji.) Družba francoske severne železnice je kakor „National“ z veliko zadovoljnostjo poročala, sklenila odpustiti vsakega delalca in službojočega, ki se ne more izkazati da je Francoz. Ravno tako so sklenili tudi gospodje Schneider in Comp. odpustiti vse tuje delalce v veliko veselje vsega Creusotskega prebivalstva. „Priznati mora vsak, da je ta reforma jako važna,“ — sklepa omenjeni list, — „če se pomisli da je v mestu Creuzot samem 1500 laških nemških, angleških in švic rskih delalcev.“ Creuzot je na glasu zaradi tega, ker se ondudaj nabijajo najvažnejše tovarne in livarne za vojne namene.

* (Čudna slutev.) Nedavno se je v Golljakih, Vinčkega okraja na Ruskem pripeti sl. leči čudni dogodek. Med kmet Onufrij Bloh, na videz popolnem zdrav, vtel je naprej za svojo smrt. 1. decembra je objavil svojim starišem, da bo še živel samo kaki dve ali tri ure, prost je svojega očeta, da naj mu gre po spovednika. Oče pa, ne zapazivši nikake nevarnosti, ni hotel iti po noči n. d. legovat dubovnika. Tedaj se je Onufrij oblekel in rekel je, da gre k svojemu tistu, ter mahnil jo je naravnost — proti pokopališči. Drugi dan so ga res našli na pokopališči mrtvega.

Poslano.

Vsem gospodom pri davkarijah, kateri so prosili že pred jednim letom za podelitev od c. kr. ljubljanskega finančnega predsedništva razpisanih služeb; zaključem tem potom znani finančnega ministra izrek za novo leto: „Es wird schon besser werden.“

Kaj hočemo, takó je. Tisti, kateri imajo dosti dela in majheno službo morajo kompetirati že v zibel, — da dobijo dekret v sivi starosti!

S spoštovanjem

Starček

z devizo: „Človek ne jezi se.“

Avstrijska specialiteta. Tridesetletna izkušnja so dokazala, da se je „Mollov Seidlitz-prašek“ p. vsakeršnem slabem prebavljenju in zaprtji kot jedino uspešen lek izkazal. Cena škatljici z navodom 1 gl. Vsak dan razpošilja po poštnem povzetju A. Moll, lekarnar in c. kr. dvorni založnik na Dunaji, Tuchlauben 9. V lekarni po deželi zahtevaj se izrečno Moll-ov preparat z njegovo varstveno znamko in podpisom. (690—1)

Umrl so v Ljubljani:

1. januarja: Leo Braunseis, železniškega višjega kondukterja sin, 1 1/2 leta, Sv. Petra cesta št. 59, za otrpnenjem črev. — Janez Golob, krojačev sin, 14 dni, Sv. Jakoba trg št. 7, za akutnim katarom — Gašper Urbančič, braujevec, 54 let, Rimska cesta št. 18, za vodenico.

V deželnej bolnici:

31. decembra: Urša Kokač, gostija, 80 l., za oslabljenjem.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	krna v mm.
30. jan.	7. zjutraj	745.06 mm.	—12.4°C	brezv.	megla	0.00 mm.
	2. pop.	744.18 mm.	— 8.8°C	sl. svz.	jas.	
	9. zvečer	744.22 mm.	—13.4°C	brezv.	megla	snega.

Srednja temperatura — 11.5°, za 8.6° pod normalom.

Št. 18102.

(7—1)

Razglas.

Visoka c. kr. deželna vlada je z dopisom z dne 4. decembra m. l. št. 10306 določila, da se b. lo 19. dan januarja 1884 pregledovali domači žrebci iz političnih okrajev mesta Ljubljane in okolice ljubljanske, ki se hočejo rabiti za pleme.

To se lastnikom žrebcev iz omenjenih političnih okrajev naznanja z dostavkom, da se pregled v določeni dan ob 9. uri dopoldne v tukajšnji v. vinozdravilnici na Poljanske cesti prične, in da se dotične tiskovine za zapisnike in izkaze kakor do sedmal dobivajo v tukajšnji tiskarni Klein & Kova.

Mestni magistrat v Ljubljani,

v 21. dan decembra 1883.

Župan: Grasselli.

Priznana nepokvarjene, izvrstne

Voščene sveče

izdelujejo (652—15)

P. & R. Seemann v Ljubljani.

